

at der nemlig er en Betsignelse i dette Forhold, en Betsignelse i Sognebaandet, og, naar der derfor her antages en Lov, som jeg har erklæret, jeg ikke vil stemme imod, uagtet den hos mig har vaakt megen Uengstelse og Betsymring, saa maa jeg ønske, at min Uengstelse og Betsymning i Tiden maa bevises at have været ugrundet.

Premierministeren: Jeg skal tillade mig den Bemærkning, at jeg ikke troer, det egentlig fremmer denne Sag, at man, naar den er bragt til et Resultat, hvormed man er nogenlunde tilfreds, gaaer tilbage til den gamle stærke Strid, i der har været om det samme Spørgsmaal, og at man navnlig fremdrager Personligheder, og inddrager deres Afseer, under en vis Bedømmelse. Naar det imidlertid skal skee, saa troer jeg dog, at jeg, der saa at sige har staaet i Brændpunktet af denne Strid i den Næstsidste Stændeforsamling, hvor tilføjet et Par Ord for at klære Sagen. Da den forfælgang kom for, faldt den, idet der kun var et ringe Antal Medlemmer, derfor, men som kæmpede til det Uendelige for den, og blandt dem var jeg. Jeg ved ikke, at jeg nogenstunde har talt saa varmt for en Sag, eller maaskee gjort saameget Indtryk paa Tilhørerne, som da jeg talte for Friheden i denne Retning, navnlig med Hensyn til Communionen og Confirmationen, men Stemningen var dengang saaledes imod Sagen, at selv Mange af dem, der hørte mig med særdeles Interesse, dog vedbleve at være Frygt og Betænkeligheder, og sagde Nei. Da Sagen næste Gang kom for, blev Striden ikke egentlig udkæmpet i Salen, men i Comiteen, hvor den, der var dens egentlige Modstander, — og det var ganske rigtigt Biskop Mynster — og jeg mødtes. Vi endes da om det, som blev Resultatet, og jeg vilde i høj Grad svigte min Pligt mod den Afdele, naar jeg ikke udtalte, at det var den inderligste Interesse for det, han ansaa for Kirkens Lære, der bragte ham til at tale og stemme, som han gjorde, ligesom det var min ligesaa faste Overbeviisning om Frihedens gavnlige Virkninger, der bragte mig til at tale og handle, som jeg gjorde. Vi endes da om den Comiteebetænkning, som i det Væsentlige

blev bifaldet, men som Regjeringen dog, saavidt jeg erindrer, kun under betydelige Indskrænkninger tog til Fulge. Naar man, saaledes som jeg, har kendt disse Forhold, kan man, naar man kaster Blik tilbage, ikke andet end agte alle de Mænds Overbeviisning, som fra begge Sider deltog i Kampen.

Grundtvig: Vi hørte nu af den høitæredede Indenrigsminister, hvad jeg ogsaa godt vidste, han bedst kunde gjøre Rede og Klarhed for, da jeg, uagtet jeg var udenfor Stænderne, dog stod i saa nær Forbindelse med Sagen, at jeg er temmelig vel underrettet om Alt, hvad der foregik. Men hvad den høitæredede Indenrigsminister ikke nævnte, var, at Comiteens Majoritet tog sin Indstilling tilbage, at dette var Biskop Mynsters Værk, og at han derved beviser, at han ikke med god Villie var gaaet ind paa Sagen, mener jeg uerklært. Hvad angaaer det, der af den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 3die Valgkreds (Møller) er Hittret, skal jeg ikke indlade mig videre derpaa, end at jeg skal bemærke, at der for det Første er en stor Forskjel paa, hvorledes han brugte Udmælsen om Ugtefolk, og hvorledes den lod sig bruge blot som et Exempel paa, at selv, hvor den skulde være en meget inderlig Gjovnen i sig, fandt man dog, at det var bedre at opløse Forbindelsen, end at lade den vedblive, naar de Betingelser fastedes, der skulde gjøre den gavnlig og glædelig; men, naar man ellers vilde bruge den til Sammenligning, saa var der rigtig nok ikke alene en Hatten, men det ene Been fattedes, thi Tingene var jo den, at man saa maatte sige, at det var net tvungent Giftermaal, thi i alt Fald efter vore Indretninger er der jo slet ikke noget Spørgsmaal om, hvad Sognet mener, indar det skal have en Præst, og at saammenligning Sognefolks Forhold til den paa tvungen Præst med Ugteskabsforholdet, som er skiftet frit, er jo dog alt for urimeligt. Endelig skal jeg kun bemærke, at naar den ærede Rigsdagsmand siger, at, hvad det ene bevæger ham til nu at stemme for Sognebaandets Løsning, er, fordi en saadan Frihed vil være nødvendig i Folkekirken, efterat det ved Grundloven er givet en Religionsfrihed uden